

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням приймальної комісії Національної
академії внутрішніх справ 29 березня
2021 року, протокол № 3

Голова приймальної комісії

_____ **Володимир ЧЕРНІЙ**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра
за спеціальностями 081 «Право», 053 «Психологія»
на основі повної загальної середньої освіти**

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри
української мови Національного
педагогічного університету імені
М. П. Драгоманова 27 січня 2021 року
(протокол № 6)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програму для вступників з української мови (письмово) розроблено на основі чинних програм з української мови для 5-11 класів, а також програми Українського центру оцінювання якості освіти. Щоб написати диктант з української мови, вступники повинні володіти знаннями з різних галузей мовознавства, зокрема з фонетики, орфоепії, орфографії, морфеміки, словотвору, лексикології, фразеології, морфології, синтаксису, пунктуації.

Вступник повинен:

- знати зміст мовних понять і термінів;
- розпізнавати мовні явища й закономірності;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- застосовувати знання з фонології, лексикології, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису, лінгвістики тексту і стилістики в практичних ситуаціях;
- володіти орфоепічними, лексичними, граматичними, пунктуаційними, стилістичними, орфографічними нормами сучасної української літературної мови;
- відрізняти випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- використовувати різноманітні виражальні засоби, граматичні конструкції, лексичне і фразеологічне багатство української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування.

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Мовна норма. Норми сучасної української літературної мови.
2. Орфограма. Види орфограм. Орфографічне правило. Принципи української орфографії.
3. Пунктуація. Принципи української пунктуації. Типи розділових знаків.
4. Графіка, алфавіт.
5. Уживання апострофа.
6. Уживання знака м'якшення.
7. Чергування голосних.
8. Зміни приголосних за словотворення та словозміни.
9. Спрощення в групах приголосних.
10. Подвоєння та подовження приголосних.
11. Правопис префіксів і суфіксів.
12. Правопис слів іншомовного походження.

13. Правопис прізвищ і географічних назв слов'янського походження.
14. Уживання великої літери.
15. Правопис складних іменників.
16. Поділ іменників на відміни та групи.
17. Особливості відмінювання іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Невідмінювані іменники.
18. Особливості правопису відмінкових закінчень іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини.
19. Правопис складних прикметників.
20. Особливості відмінювання прикметників. Правопис відмінкових закінчень. Особливості відмінювання й написання числівників.
21. Зв'язок числівників з іменниками.
22. Особливості відмінювання й правопису займенників.
23. Правопис особових закінчень дієслів. Написання дієприкметників і дієприслівників.
24. Правопис прислівників.
25. Правопис сполучників.
26. Написання прийменників.
27. Правопис часток.
28. Написання *не*, *ні* з різними частинами мови.
29. Пунктуація. Принципи української пунктуації. Типи розділових знаків.
30. Тире в простому двоскладному реченні.
31. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами речення.
32. Розділові знаки в реченнях з відокремленими означеннями.
33. Розділові знаки в реченнях з відокремленими прикладками.
34. Розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами.
35. Розділові знаки в реченнях з відокремленими додатками.
36. Розділові знаки в реченнях з уточнювальними членами речення.
37. Розділові знаки в реченнях з *як*, *мов*, *наче* та *ін*.
38. Розділові знаки в реченнях зі вставними й вставленими конструкціями.
39. Розділові знаки в реченнях зі звертаннями.
40. Розділові знаки в реченнях з вигуками, заперечними й стверджувальними словами.
41. Розділові знаки в реченнях з пояснювальними й приєднувальними словами.
42. Розділові знаки в складносурядному реченні.
43. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.

44. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.
45. Розділові знаки в складних синтаксичних конструкціях.
46. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою.
47. Способи передавання прямої мови непрямо.
48. Пунктуаційне оформлення діалогів і цитат.

2. СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Диктант

Листя злетіло з дерев. Недавно воно полум'яніло, кружляло, а зараз дерева голі. Листя полум'яніло й вночі, не тільки вдень, але це також було сховане від очей. Можна тільки уявляти, як воно поночі горить і обсипається. Знаю, що в яру його можна буде назгрібати немало, аби розвести вогнище. Там стоїть три липи. Три випадкові липи, і нічого більше не росте, навіть тернові кущі. А кругом – поле. Я сподіваюсь, що зможу нагребти сухого, палкого листя, хоча мені ще йти до нього далеко-далеко, але водночас і боюся, щоб його вже не розікрив вітер. Під ногами задзвеніла льодяна кірка, що взялася на калюжах серед шляху. Спершу вона лускалася лунко, потім крихко ламалася. І коли я далі ступив по кірці, то вона ще тріснула, тонко дзенькнувши, а за крижаною милозвучністю уже зашуміло глухо, притишено. Шлях весь був білий від інею, твердий, схоплений холодом; у березі не паслася худоба, слався сірий сум, на ставку повільно пливли три качки, одна за одною, ніби прив'язані, не порушуючи млосно однотонної лінії руху.

Я йшов тихо, не поспішаючи, ще не відчував хвилювання, хоча знав, що десь скоро воно забринить у мені, тільки я не зможу визначити оту мить, коли воно стане зароджуватись – може, воно вже зараз непомітно кублиться у мені, – я йшов тихо, дивився по боках, ніби намагаючись назавжди ввібрати в себе це дикувате, насторожене очікування (*Є. Гуцало*).

Диктант

А захід палає.

Де, на якій планеті будуть ще оці грандіозні фрески неба?

Де ще чаруватимуть людину оці могутні заходи степові? Щоразу розбуджують уяву хлопців ці палаючі простори заходу, коли сонце, сідаючи, вже купається в багряних туманах або сухо догоряє грай степу кострищем, а вся височінь неба грає переливами найтонших барв і в усій природі є щось елегійне, прощальне, очищаюче душу... Стоять вони, двоє друзів, на землі, що колись була дном Сарматського моря, а потім, через мільйони років, зазеленіла

тропічними хащами і водились тут різні теплолюбні тварини, нащадки яких живуть тепер тільки десь на далеких від них континентах; а тут шугають в небі реактивні літаки з швидкістю блискавок, і ефір переповнений голосами та піснями людськими, а над морською затокою, що далеко врізається в степ, над покинутим крейсером сходить вечірня зірка. Для них обох то вже не просто зірка, то – осяяна сонцем далека планета. Скільки у них розмов про ту планету, суперечок та догадок: вона то покрита для них суцільним океаном, то жарка безводна пустеля, то нема там життя, тільки бушують вічно грози страшеної сили, то вже існують там і живі організми, подібні до тих, що були ось тут, на землі, в часи палеозойської ери. Вечорова голуба красуня, що найперше зіходить на їхньому обрії і освітлює степ, вона ніби єднає їхні помисли, і вабить невідомістю, і пробуджує в душі солодку жагу мандрів, відкрить...
(Олесь Гончар).

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Караман С.О., Караман О.В., Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова : Навчальний посібник. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.
2. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів. Київ : Вища школа, 1995. 272 с.
3. Козачук Г.О. Українська мова: Практикум: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ : Вища шк., 2008. 414 с.
4. Козачук Г.О., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. Київ : Вища школа, 1993. 397 с.
5. Микитюк О.Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : Навчальний посібник. Вид. 4-те, зі змінами. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 440 с.
6. Пазяк О.М., Кисіль Г.Г. Українська мова і культура мовлення. Київ : Вища школа, 1995. 239 с.
7. Пономарів О.Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
8. Тоцька Н.І. Українська пунктуація. Практикум: Навч. посібник. Київ : Вища школа, 1990. 160 с.
9. Вашуленко М.С., Дубовик С.Г. Українська мова : підручник для загальноосвітніх навч. заклад. Київ : В-во Освіта, 2017. 160 с.
10. Кулакевич Л.М. Українська мова у професійній діяльності : посібник. Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2016. 357 с.

11. Матвійчук Тетяна, Житар Ірина. Українська мова. Теорія, вправи, тести : навч. посіб. для підготов. до іспитів та ЗНО. Вид. 2-ге, переробл. й допов. Київ : Ліра-К, 2017. 449 с.
12. Український орфографічний словник : близько 172 000 слів / уклали: В.В.Чумак, І.В.Шевченко, Л.Л.Шевченко, Г.М.Ярун; за ред.. В.Г.Скляренка. Вид. 7-е, переробл. і допов. Київ : Довіра, 2008. 983 с.
13. Український правопис. Київ : Наук. думка, 2019. 292с.
14. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник. Київ : Либідь, 2011. 416 с.
15. Христенко В.Ф. Українська фонетика та орфографія: Навч. Посібник. Київ : РНПУ “ДІНП”, 2000. 120 с.
16. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посіб. Київ : Алерта, 2009. 304 с.
17. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. Київ : Освіта, 2006. 254 с.